

Flygande Veteraner

FÖRENINGEN FLYGANDE VETERANERS MEDLEMSTIDNING NR 145 • MARS 2020

Vår flygvärdinna Majvor Gyllung hälsar välkommen ombord på Daisy säsongen 2020. Foto Lars Sveding.

Ur innehållet

- **Tre sevärda flygfält i England!** Sidorna 6-8
- **DC-3:an vid Kap Horn** Sida 9

- **A Striking Dome** Sidorna 10-11

- **Daisys radioutrustning under andra världskriget** Sidorna 12-13

- **Reseprogram 2020** Sidorna 14-21

- **Försäljningssortimentet** Sida 22
- **Vi minns två kamrater** Sida 23

Redaktörens rader

En ny vår är på väg, en ny sommar nalkas. Det betyder en ny spännande flygsång för vår vackra Douglas DC-3 Daisy!

Som vanligt präglas marsnumret av det omfattande reseprogram som vår resegrupp sliter hårt med under vintern. Studera programmet och välj årets resmål!

Jag känner visst vemod över att Lasse Wissing nu lämnar Flygande Veteraners

ordförandeskap. Samarbetet med Lasse har varit så konstruktivt och glädjefyllt. Tack! Men så blir jag glad igen, när jag kan meddela att Lasse fortsättningsvis kommer att ingå i tidskriftens redaktionsgrupp – välkommen!

I detta nummer får vi ännu en intressant artikel från vår holländske vän Coert Munk, om astrodomer i DC-3. Vi är oerhört tacksamma för dessa internationella bidrag. Tyvärr medger utrymmet denna gång inte någon översättning från engelska till svenska. Förhoppningsvis kommer ändå de flesta av oss att få utbyte av artikeln.

Lycklig vår!

Michael Sanz
Redaktör

Ordföranden har ordet

Då och då hör man "wise-guys" som anser att klassiska veteranflygplan är för värdefulla att flyga. Andra säger att de är opålitliga och inte borde flygas för att de är gamla. Det är naturligtvis inte samma sak att sätta sig i en DC-3 som i en modern Airbus. Man vill uppleva skillnaden och känna hur trevligt det kunde vara förr. Men det finns en sak som skiljer gamla flygplan från andra transportmedel. En bil kan få köras tills den är trafikfarlig. Med flygplan är det annorlunda. De krav som ställs på service och tillsyn har som målsättning att flygplanet alltid ska hållas i samma tekniska skick som när det var nytt. Undantaget är det, som myndighetskrav, utveckling och förbättringar, framför allt av radio och navigeringsutrustning, innebär. Där gäller i princip samma krav oavsett ålder.

DC-3 är unik eftersom den 85 år efter lanseringen fortfarande flygs kommersiellt och att det också finns en modern simulator även för denna flygplanstyp. Simulatoren kan användas i utbildningen av nya piloter, men också i säkerhetshöjande syfte genom att möjliggöra träning av svåra situationer som man av säkerhetsskäl inte vill göra i luften.

Daisy behöver sin tid för tillsyn under vintern, men det ska nu inte hindra oss från att arrangera aktiviteter för våra medlemmar. Tvärtom. På samma sätt som vi blandar nya och tidigare resmål ska vi blanda nya och tidigare genomförda aktiviteter. Vi kommer att satsa mer på tidningen och öka sidantalet, prova längre öppettider i Servicecentret på Bromma

FOTO PRIVAT

och utöka sortimentet i vår försäljning.

När det gäller resor, kommer vi till exempel att besöka TÅGAB, det kanske mest intressanta tågforetaget i Sverige. Vi besöker Norrköping som blivit känt för sina gula spårvagnar, där vi får se och uppleva hur det var att åka spårvagn förr. Det blir kulturrenor, som till Klässbols Linnevåveri. Vi planerar en "geografiflygning" över ett antal av Sveriges mest kända järnbruk. Inga andra flygningar att förglömma – se det välfyllda och genomarbetade flygprogrammet i detta nummer. Förnyelsen ska göra oss mer spännande för nuvarande och kommande medlemmar – yngre som äldre.

Detta blir min sista "ledarartikel". Nu lämnar jag ordförandeskapet till en ny förmåga. Min tanke var att vara ordförande i tre år, men av olika anledningar blev det fyra. Det har varit otroligt roligt och stimulerande att vara medlem av vår styrelse. Som ordförande har jag haft möjlighet att lära känna många av våra medlemmar. Det har varit en glädje och stimulans att träffa så många positiva och engagerade människor. Men nu är det dags att lämna över till nya krafter. Det kommer att bli mycket bra.

Lars Wissing
Ordförande

flygande veteraner

Föreningen Flygande Veteraners informations- och medlemstidning
Nr 145 mars 2020

Flygande Veteraner är en allmännyttig, ideell förening med säte i Stockholm

Tidningen utkommer med fyra nummer per år: mars, juni, september och december.

Prenumeration genom medlemskap 350 kr/år.

Bankgiro 5045-7118 för medlemsavgifter

Bankgiro 245-5657 för resor och övrigt

Annonssörer är välkomna.

Styrelse

Ordförande

Lars Wissing 070 630 60 43

Vice ordförande

Lars Sveding 070 342 45 27

Sekreterare

Michael Östergren 070 330 50 94

Kassör Lars Sveding 070 342 45 27

Ledamöter

Jozsy Wengström 070 671 58 58

Martin Ingfeldt 070 895 67 52

Berndt Kvist 0737 00 78 03

Claes Martinsson 070 771 12 58

Karl-Axel Waplan 070 510 42 39

Peter Östergren 070 546 36 26

Suppleanter

Henrik Boresäter 070 555 35 73

Sture Friedner 070 493 75 00

Christina Hellberg 073 101 46 65

Redaktion

Ansvarig utgivare: Lars Wissing

Redaktör: Michael Sanz

Redaktion: Lars Cedwall, Sture Friedner,

Bernt O Olsson, Christer Persson,

Tomas Rinman och Solveig Widing

Tidskriftens adress och e-post:

Flygplatsinfarten 41. 169 67 BROMMA

red@flygandeveteraner.se

Webmaster: Ponthus Blomquist

Flygsektionen

Flygchef

Jozsy Wengström 070 671 58 58

Teknisk chef

Berndt Kvist 073 700 78 03

Kabinchef

Eva Jönellid 070 825 44 68

Servicecenter

Programinformation:

Sökes på webbsida eller Facebook

Telefon, postorderförsäljning:

08-29 50 33 kl 11-14, må-fre

Flygprogram, ansvarig: Karl-Axel Waplan

Bokning:

www.flygandeveteraner.se

Tel 08-29 50 33 mån-fre kl 11-14.

e-post:

programgruppen@flygandeveteraner.se

Medlemsservice:

Tel: 08-29 50 33 mån-fre kl 11-14.

e-post:

medlemsservice@flygandeveteraner.se

Postadress:

Flygplatsinfarten 41. 168 67 BROMMA

Webbsida www.flygandeveteraner.se

Facebook:

www.facebook.com/flygandeveteraner

För att gå med i vår grupp söker du på

"Föreningen Flygande Veteraner" på

Facebook.

Claes Martinsson ny biträdande flygchef

Flygande Veteraner har nöjet att presentera vår nye biträdande flygchef, Claes Martinsson.

– Jag känner mig hedrad att få ta över stafettpipen som biträdande flygchef. När jag för snart fyra år sedan fick frågan från Anders Jacobsen om jag vill vara med och flyga DC-3, så var svaret självklart JA!

Efter min första landning med maximal sidvind förstod jag att det här är flygning på riktigt! Tillsammans

med den otroligt breda kunskap som alla våra funktionärer och medlemmar besitter, så skapar vi verkligen luft under vingarna, säger Claes.

Han hoppas att på alla sätt kunna bidra till att Flygande Veteraner fortsätter att flyga på ett säkert sätt och att vi tillsammans får fantastiska flygupplevelser.

Claes, som ”till vardags” flyger Airbus A321neo på flygbolaget Novair, hälsar:

– Vi ses ombord på Daisy!

Claes har goda sporrhjulserfarenheter. Inte minst genom sin Spezio Sport DAL 1 Tuholer.

Du har väl meddelat oss din e-postadress?

Vi behöver den för att få enklare administration och hålla ner kostnaderna. Maila den till

medlemsservice@flygandeveteraner.se

Medlemsträffar med föredrag! Gamla Charterhallen Bromma flygplats

Aktuellt program på Flygande Veteraners Facebookkonto och på hemsidan!

www.facebook.com/flygandeveteraner
www.flygandeveteraner.se

Välkomna!

Värva, vinn och flyg!

Flygande Veteraner har utlyst en ”värvningstävling” med förnämliga priser.

Den medlem som värvar **tre** nya fullbetalande medlemmar får en Flyg DC-3-tur. Den som värvar **fem** eller fler medlemmar får en flygktion i Sveriges klassiska skolflygplan Saab Safir, SK 50!

Meddela Flygande Veteraners servicecenter namnen på de medlemmar du värvat, telefon 08-29 50 33 eller medlemsservice@flygandeveteraner.se.

Skicka oss Dina bästa Daisy-bilder!

Dela med Dig av Dina trevliga minnen med Daisy och Flygande Veteraner – Föreningen behöver Dina foton! Skicka till fotoarkivet@flygandeveteraner.se

Använd filöverföringstjänsten sprend.com vid stora filer och/eller många bilder.

När Du sänder in bilder godkänner Du samtidigt en eventuell publicering i Flygande Veteraners tidskrift, hemsida och/eller på föreningens Facebooksidor.

Aj-aj-aj...

På sidan 19 i Flygande Veteraner nr 142 publicerades en illustration av hur vår Daisy kan ha sett ut under andra världskriget. Någon fullständig dokumentation över hur hon var märkt har vi ännu inte. En sak är säker: Märkningen på fenan var ”330732”. Och där slant eder redaktör på tangenten när han ritade. **Jan Gladh** är den uppmärksamme som upptäckte fadäsen – tack!

Bli medlem i Flygande Veteraner!

Du som inte redan är medlem i föreningen Flygande Veteraner kan enkelt avhjälpa detta!

Som medlem får du flyga med vår DC-3 Daisy till delat självkostnadspris. Myndigheterna kräver medlemskap i Flygande Veteraner för att få flyga med Daisy.

Fyll i formuläret för medlemsanmälan på hemsidan www.flygandeveteraner.se Betala årsavgiften 350 kronor till Flygande Veteraners bankgirokonto 5045-7118. Familjemedlem skriven på samma adress betalar halv avgift. För 3 500 kronor får du ständigt medlemskap.

Uppdatera dina kontaktuppgifter!

Har du bytt adress, telefonnummer eller e-postadress? Uppdatera dina kontaktuppgifter genom att ringa Flygande Veteraner 08-29 50 33 eller maila medlemsservice@flygandeveteraner.se Eller använd formuläret på hemsidan, gå via: www.flygandeveteraner.se/kontakt

Farväl Congo Queen

Den 16 oktober 2019 lämnade Vallentuna Aviatörförening och Åke Janssons DC-3 *Congo Queen* Sverige. Flygplanet hade sålts till Kina dit det flögs av piloterna Patrik Molander och Mikael Carlson. Maskinen är numera blankpolerad med National Aviation Corporations 1940-talsdekor.

Tidskriften Flygande Veteraner beklagar att antalet flygande DC-3 i Sverige i och med detta halverats.

Vallentuna Aviatörförenings årsmöte den 6 mars 2020 beslutade att föreningen ska läggas ner. Därmed avslutades ett kapitel i svensk veteranflyghistoria. ✈

Åke Jansson betraktar Congo Queens avfärd från Vallentuna flygfält mot Kina.

Köp DC-3:or!

Detaljrika metallmodeller av vår Douglas DC-3 Daisy i skala 1:200. Modellen finns i två utföranden:

- Som C-47A i US Army Air Force
- Som DC-3 i SAS dekor

Pris endast **595 kronor**

Kontakta Servicecenter för din beställning. Besök kansliet på Bromma flygplats eller ring 08-29 50 33 (mån-fre 11-14) alternativt skicka ett mail till info@flygandeveteraner.se

Flyg- och militärhistoriska resor & föredrag med författaren Christer Bergström

Normandie

20-24 maj 2020

- det tyska perspektivet på Dagen D

Luftwaffe Tyskland

24-28 juni 2020

- provsitt Me 109 & Fw 190

Battle of Britain 80 år med Duxford Battle of Britain Air Show

14-21 sept 2020

Stalingrad

30 sep-6 okt

Dessutom Luftwaffe helger, föreläsningar, med mera

För info, prisuppgifter, etc: 0733-73 33 61 vaktelforlag@gmail.com

Vad hände med Daisy efter Operation Market Garden?

Av Tomas Rinman

Under vintern 1944 var Daisy i Nordafrika och Italien. Senare samma vår hade Daisy sin bas i södra England och deltog bland annat under Dagen D genom att släppa fallskärmsshoppare över Normandie. 75-årsminnet, där Daisy deltog, högtidlighölls ju i juni 2019.

Under september 1944 var Daisy med i Operation Market Garden i Holland. Där släppte hon dels fallskärmsshoppare, dels bogserade hon glidflygplan. Men vad hände egentligen med Daisy efter september 1944?

För att få svar på detta kontaktade jag AFHRA i USA. AFHRA står för Airforce Historical Agency och är beläget på Maxwell Airforce Base i Alabama. AFHRA var vänliga nog att skicka filer med inskannade krigsdagböcker, där det även framgick vilka flygningar och uppdrag som vårt flygplan Daisy var inblandade i. Krigsdagböckerna, som även omfattar Daisys olika flygningar, består av mer än 2 500 sidor. Dessa sidor visar dagboksanteckningar som gäller 61st Transport Carrier Group, som Daisy tillhörde.

Dagböckerna fanns bevarade på mikrofilmer som arkivet skannat och skickat. Vissa sidor är svårlästa men det framkommer ändå mycket information om vad som hände vårt flygplan. Daisy hade det militära serienumret 43-30732 och i dessa krigsdagböcker kan man hitta information om Daisys aktiviteter genom att leta efter siffrorna 732. Mer än 80 flygningar med Daisy kan noteras.

En artikel om detta kommer att publiceras i det nästa numret av vår medlemstidning.

Vi ser med spänning fram emot dessa nya rön! Red

Kom ihåg årsmötet!

Årsmöte i Föreningen Flygande Veteraner.

Datum: Söndagen den 29 mars 2020

Tid: 13:00

Plats: Gamla charterhallen, Bromma flygplats. Om du har svårt att hitta – gå till vårt servicecenter!

Adress: Flygplatsinfarten 39

Ta med dig ditt medlemskort!

Motioner skulle ha varit föreningen tillhanda senast den 15 januari 2020.

Den som vill beställa **kaffe/te och smörgås** kontaktar info@flygandeveteraner.se eller ring Servicecenter 08-29 50 33 (vardagar 11-14).

För rösträtt ska medlemsavgiften vara betald senast den 28 februari 2020.

Flygande Veteraners medlemmar är välkomna till Svensk Flyghistorisk Förenings (SFF) medlemsmöten, seminarier, föredrag, studiebesök eller andra aktiviteter, där SFF medverkar.

Svensk Flyghistorisk Förening, SFF, är Sveriges största flyghistoriska organisation med 6 000 medlemmar – flyghistoriker, flyghistoriskt intresserade eller flygintresserade i största allmänhet. Välkommen som medlem du också! Genom medlemskapet stödjer du bevarandet av det svenska flygkulturarvet! Anmäl dig på hemsidan: www.flyghistoria.org

SFF är indelat i 14 regionavdelningar, se din hemmaregion på hemsidan www.flyghistoria.org (Regioner). En välfylld hemsida med flygnostalgi, frågeforum, bildarkiv (220 000 bilder!) försäljning av flygböcker, webshop, medlemsanmälan, flygdagar, aktuellt och senaste nytt. Föreningens bibliotek har drygt 5 000 titlar.

SFF Region Stockholm har medlemsmöten på Armémuseum, Hørsalen, 4 tr, **lördagar** kl 14.00. T-bana Östermalmstorg.

Kommande möten: lördagarna 4 april, 10 oktober, 14 november och 5 december. Mötesprogram, se Svensk Flyghistorisk Tidskrift eller regionens hemsida www.sffsto.se (aktiviteter/mötesprogram). Prenumerera gärna på Stockholmsregionens nyhetsbrev. Se www.sffsto.se (nyhetsbrev)

Vi medverkar även i Modellexpo 08-Open IPMS Stockholm (International Plastic Modellers Society) Skytteholmsskolan, Solna, lördag-söndag 25-26 april. Ett av landets största modellevenemang. SFF Region Stockholm delar ut SFF vandringspris till en modellbyggare av bästa flygplansmodell eller modell av annat föremål med svensk militär eller civil flyganknytning.

www.ipmsstockholm.se

Besök gärna Arlanda flygsamlingar:

www.arlandaflygsamlingar.se

Öppettider: Helgfria tisdagar och torsdagar 10-15 och första helgfria lördagen i månaden 11-15 eller efter överenskommelse.

Text: Bernt O Olsson

FOTO VIA TOM MARTIN, HOUSTON
14th Troop Carrier Squadron
RAF Barkston Heath
April 25, 1944

Tre flygfält i England värda att besöka!

Av Sture Friedner

Barkston Heath

I Lincolnshire ligger flygplatsen Barkston Heath. Detta var Daisys bas i slutet av andra världskriget, härifrån flög Daisy bland annat sina uppdrag Dagen D, *Operation Dragoon*. En månad senare *Operation Market Garden*.

Barkston Heath byggdes 1938 av Royal Air Force, som fortfarande driver flygplatsen. Det är ett av få aktiva flygfält som i stort sett är oförändrat sedan kriget och därför unikt. Flygplatsen har tre korsande asfaltbanor på mellan 795 och 1 744 meters

Piloter och officerare på Barkston. Daisys pilot Norbert Moh, nr 51, andrepiloten Ernst M Martzen, nr 59.

längd, som alltså än i dag väl passar för Daisys behov – och till den uppgift hon och hennes systrar hade under kriget: Att ta emot US Army Air Forces divisioner med Douglas C-47 och fallskärmschoppartrupper. USAAF använde fältet från 1943 till 1945.

I dag använder RAF fältet för skolflygning och som alternativ för andra baser. Här fick bland annat prins Harry sin grundläggande flygutbildning till helikopterpilot.

Warren Johnson från USA, som hedrade sin uncle genom att hoppa från Daisy 2019, besökte Barkston Heath före hoppet i Normandie. Han skriver:

– We stood there for a little while, and I just kinda took it all in... Knowing that I would have been standing right among them, if I was blasted back in time, was a pretty cool moment.

Daisy, som tillhörde den 14:e trupptransportdivisionen The Pelicans med kod 3I (Three India) målat på sidan, landade här första gången den 17 februari 1944 tillsammans med ett 90-tal andra C-47 som gjort den farliga flygningen från Marocko eller Sicilien där de hade varit förlagda.

Under tiden fram till Dagen D den 6 juni 1944 övade man dagligen formationsflygning, släppte fallskärmsoldater och drog glidflygplan med soldater och utrustning.

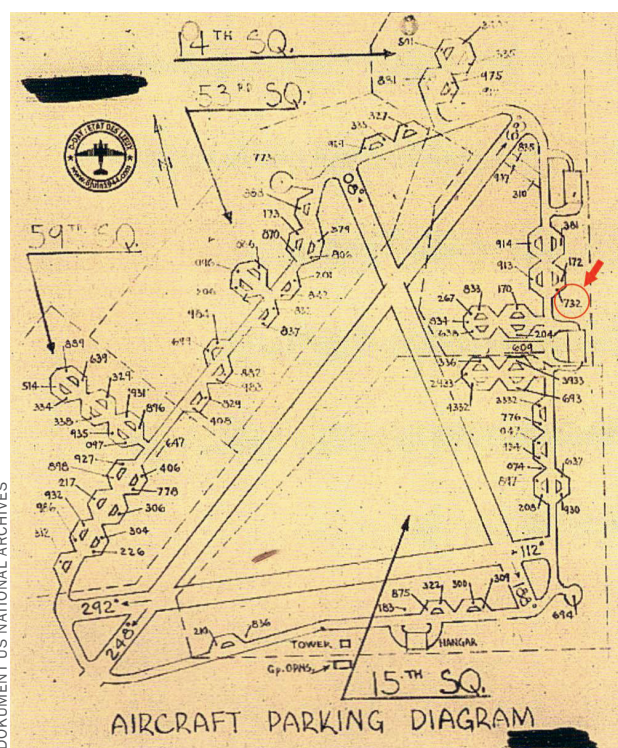
Besättningarna bodde i baracker vid sidan av fältet och hade ibland under sin fritid möjlighet att åka in till Grant-ham, som var närmaste stad, där de även kunde ha kontakt med de andra förbandens personal i området.

Natten till den 6 juni startade alla flygplanen mot Normandie, de flesta – men inte alla – kom tillbaka efter uträttat ärende. Daisy fortsatte sedan att flyga operationer med fallskärmsoldater, dra glidflygplan, flyga förnödenheter och sårade fram till krigsslutet med Barkston Heath som bas.

När kriget var över, flög man tillbaka till USA för avrustning. Flygfältet återgick då till Royal Air Force.

Flygfältet används numera även av ett antal privatägda flygplan, och har under flera år också varit platsen för stora nationella modellflygtävlingar.

Från 1983 till 1989 hade RAF en flottilj Bloodhound-missiler placerade på Barkston.

Parkeringskarta över Barkston Heath. Daisys plats vid röda pilen.

Spitfires på rad på Duxford.

Duxford

I Cambridgeshire finns det välkända flygfältet Duxford Aerodrome, 120 km söder om Brakston Heath. Fältet anlades av tyska krigsfångar strax efter första världskriget och användes för utbildning av piloter och utprovning av nya flygplanstyper. Bland andra utprovades Englands första jetdrivna jaktflygplan Gloster Meteor på fältet, 1943. Sista provflygplanet som landade här, innan fältet blev privat, var den engelska prototypen till Concorde.

Under Slaget om Storbritannien, luftkriget som räddade England sommaren 1940, var i genomsnitt 60 stycken Hurricanes och Spitfires förslagna till Duxford. Dessa kom att spela en avgörande roll i striderna. Mest kända är gruppen Duxford Wings.

Även Duxford sköttes under senare delen av kriget av USAAF och flera av deras bataljoner var förslagna här. En känd grupp var 78th Fighter Group som flög P 47 Thunderbolt.

Från Duxford flög även P-51 Mustang som eskort till bombplanen B-17 Flying Fortress och B-24 Liberator vid deras anfall på mål i Europa. En i Sverige efter kriget välkänd Mustang från Duxford var den (senare) privatägda *Gul Kalle*.

På Duxford togs även erövrade tys-

ka flygplan om hand. Där sattes de i stånd och flögs för att utröna egenskaper och svagheter.

Efter kriget återgick Duxford till RAF. Fältet var stängt 1949–51 för anläggandet av en betongbana, bättre anpassad för de nya jetflygplanen. 1961 lämnade RAF Duxford.

1968 användes Duxford för att ta scener till filmen *Battle of Britain*. En av de ursprungliga hangarerna från första världskriget sprängdes och flygfältet filmades spektakulärt från luften i en realistisk bombsekvens. Ironiskt nog var detta det närmaste Duxford kom till att förstöras eftersom ingen betydande tyska raid genomfördes mot flygplatsen under kriget. Duxford användes även 1989 för filmning av Hollywood-filmen *Memphis Belle*.

I dag ägs Duxford av Imperial War Museum, IWM. Inom området finns The Aircraft Restoration Company som renoverar och reparerar flygplan från andra världskriget. Bland dessa finns en unik svensk J 11 som havererade i Lappland under kriget och nu byggs upp till flygbart skick. Även en av Svensk Flygtjänsts målbogserare Fairey Firefly står där för renovering.

På Duxford finns även Air Space Museum och American Air Museum som innehåller massor av sevärd his-

toriska flygplan som Lancaster, Spitfire, Concorde, Vulcan, SR-71 Blackbird, Mustang, B-52, Messerschmitt Bf 109 och många, många fler. Museerna är väl värda att besöka!

Mest kända på Duxford är The Fighter Collection och The Historic Aircraft Collection, två privata operatörer av luftvärdiga militära veteranflygplan som varje år ordnar några av de största flygshowerna i världen med veteranflygplan. Uppvisningarna besöks varje år av tusentals besökare från hela världen.

Shuttleworth Collection

Fem mil från Duxford, i Bedfordshire, ligger ett annat känt museiflygfält, Shuttleworth Collection vid herrgården Old Warden. The Collection innehåller en av världens största samlingar av luftvärdiga flygplan från mellankrigstiden.

Joseph Shuttleworth köpte Old Warden Estate 1872, ett "slot" som hade en ny typ av romantisk trädgård som kallades Swiss Garden. Trädgården finns fortfarande och är öppen för besökare. Området är mycket naturskönt.

Josephs förmögenhet kom från ångmaskinsföretaget Clayton & Shuttleworth. Barnbarnet Richard Ormonde

FOTO STURE FRIEDNER

Formationsflygningarna över Duxford vid Flying Legends imponerar. Här bland annat Skyrider, Spitfire, Mustang, Yak-3 och Corsair.

Shuttleworth föddes 1909 på Old Warden. Han var fascinerad av alla mekaniska föremål som han samlade och hans stora intresse bildar kärnan i The Shuttleworth Collection.

Vid 23 års ålder ärvde Richard till-

räckligt med pengar för att njuta av sin passion för bil racing och flyg och köpte sitt första flygplan en DH.60X Moth som tillsammans med alla hans bilar ingår i The Collection. Richard körde och tävlade med ett stort antal

FOTO STURE FRIEDNER

FOTO SHUTTLEWORTH COLLECTION

Entré till Shuttleworth Collection med en de Havilland DH.88 Comet som "gate guard".

Shuttleworth Collection ligger vid herrgården Old Warden. Här finns...

...en av världens största samlingar luftvärdiga flygplan från flygets barndom.

bilar, motorcyklar och en Locomobile från 1901.

Efter en svår bilolycka inriktade Richard sitt intresse på luftfart, särskilt historiska flygplan. Han letade upp övergivna flygplan och lät sedan återställa dem till nyskick i det som nu är Engineering Workshop i en av hangarerna på Shuttleworth-flygfältet. I The Collection finns en av världens största samlingar av luftvärdiga flygplan från flygets barndom.

1940 bröt kriget ut och Richard tog värnning i Royal Air Force, men vid en övning störtade han och omkom.

Trots Richards tidiga och tragiska död lever arvet från hans passion och entusiasm kvar. Något som kan ses i hangarerna på Shuttleworth Collection. Samlingen är lätt att nå från Duxford och på vägen påminns man om traktens flyghistoria då man passerar samhället Biggleswade – som åtminstone jag förknippar med kapten W E Johns berömda flygbokshjälte Biggles, en förkortning av hans namn Bigglesworth. ✈

Air Space Museum. Det är mycket publik när nospartiet på Concorde fälls ner som vid landning.

"Världens sydligaste DC-3"

DC-3:an vid Kap Horn

Tar man en tur med tåget "At the End of the World" och kliver av i Ushuaia på Eldslandet, strax norr om Kap Horn, så ser man en DC-3, som står där. Blir man då som jag intresserad av vad den gör här, så tar man några bilder och läser på skylten.

Av Sture Friedner

Flygplanet står uppallat lite snett som om det just låg i en lätt vänstersväng. Men det var länge sedan hon flög, närmare bestämt den 28 juli 1979, då hon landade med en sammanlagd flygtid på drygt 40 000 timmar.

Ushuaia är världens sydligaste stad. Trots att Argentina tidigt hade baser på Antarktis, och trots att man år 1903 hade räddat den svenske polarforskaren Otto Nordenskjöld och hans expedition, när isen hade krossat deras skepp, så lyckades inte argentinarna ta sig ända fram till Sydpolen förrän 1962. Man gjorde det med två C-47 från andra världskriget!

Den argentinske kaptenen Hermes Quijada ledde de två DC-3:orna CTA-12 och CTA-15. Efter ett kort uppehåll på Sydpolen återvände expeditionen till Ushuaia. Resan gick problemfritt trots höga höjder och låga temperaturer. Nu hade även Argentina skrivit in sig i historien och nått dit bara Norge, Storbritannien och USA tidigare lyckats ta sig.

De bägge flygplanens öden gick sedan åt olika håll. Redan 1963 för-

FOTO STURE FRIEDNER

Nationellt Minnesmärke på Eldslandet – världens sydligaste DC-3. Om än en C-47.

stördes CTA-12 av en bomb under en militär konflikt. CTA-15 överlevde däremot i marinflygets tjänst i 30 år. 1999 togs hon omhand av Museo de la Aviación Naval i Buenos Aires, renoverades och lär stå där sedan dess för att påminna om de mål Argentina nått med sina flygplan.

DC-3/C-47 användes av nästan alla lokala flygbolag i Argentina efter kriget och var i kommersiell tjänst till 1968, då de överfördes till flottans flygvapen som flög dem i ytterligare 11 år.

1979 fick man i Ushuaia ett minnesmärke över polarflyget. Då landade Eldslandets "egen" 5-T-22 *Cabo de Hornos* på flygfältet och ställdes upp framför flygklubben. Flygplanet hade i många år trafikerat sträckan Ushuaia-Buenos Aires då kommunikationerna mellan Eldslandet och södra Argentina var dåliga. Flygplanet hade de senaste åren använts av Aviacion

Naval och var nu den sista flygande argentinska C-47:an.

2002 började tekniker från Ushuaias flygklubb tvätta bort kamouflagefärgen och måla om flygplanet, ett arbete som blev klart precis i tid för att fira klubbens 50-årsjubileum 2004. Kap Horns eget flygplan hade då förvandlats till en kopia av CTA-12, ett av polarflygplanen.

Nationellt Minnesmärke

Kap Horn är ju känt för att vara ett blåshål och några år senare drabbades Ushuaia av en orkan som orsakade stor skada på flygplanet. Efter detta tycks arbetet med planet ha stått stilla trots att hon 2008 förklarades vara ett nationellt minnesmärke.

Det är beklagligt om hon blir lämnad i detta skick - men att det kostar att sköta ett flygplan, även om det är statiskt uppställt, kan vi ana. ✚

Precis som magellanpingvinen (*Spheniscus magellanicus*), bilden till vänster, har C-47:an i Ushuaia numera mycket svårt att lyfta.

FOTO STURE FRIEDNER

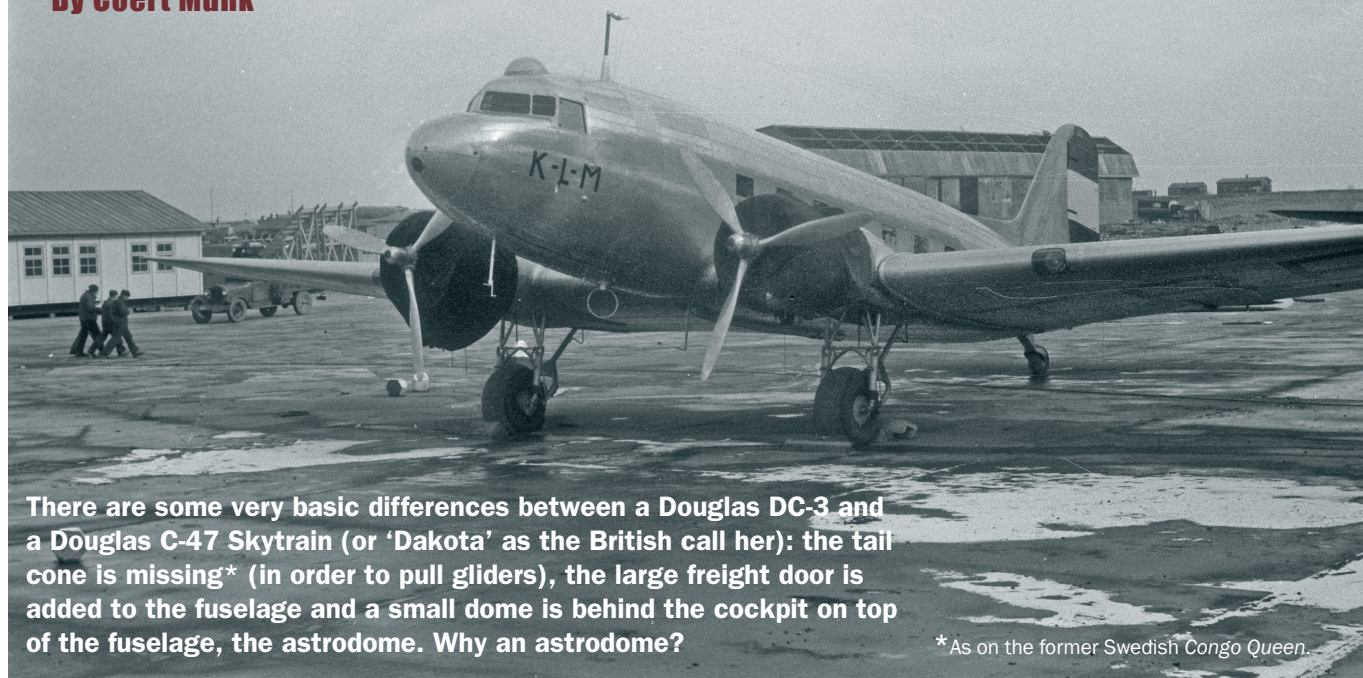
FOTO STURE FRIEDNER

PHOTO NATIONAAL ARCHIEF

A STRIKING DOME

By Coert Munk

There are some very basic differences between a Douglas DC-3 and a Douglas C-47 Skytrain (or 'Dakota' as the British call her): the tail cone is missing* (in order to pull gliders), the large freight door is added to the fuselage and a small dome is behind the cockpit on top of the fuselage, the astrodome. Why an astrodome?

*As on the former Swedish Congo Queen.

DC-3 PH-TBE was a pre-war KLM airliner, modified during the war. Here on 26 March 1946 at Schiphol Airport.

Nowadays, the use of GPS in aviation navigation is very common, even in the smallest homebuilt aircraft. Some eighty years ago, the possibilities of navigation were rather limited. The development in the war industry made it possible to fly transcontinental, over the Atlantic and Pacific. New navigation techniques became available and existing techniques were further improved. The navigator learned to navigate over unknown areas and large oceans. For training purposes, the 'US

Army Air Force Training Command' published a 300 pages manual, titled 'Air Navigation'. With this manual, future navigators are trained to learn the 'art' of navigation. Mankind does not have the sense that sea birds have to guide them over thousands of miles over the ocean. Mariners sail at a limited speed and can solve their navigation problems extremely accurate. Air navigation is a new variant because of the higher speeds and vast areas. But it can be mastered, since it is a clear-cut

and logical art. The manual explains that aerial navigation is a practical application of simple principles. Train it, train it again, do it and do it again! And like many US technical manuals, start reading and learning on page one and continue reading and studying to the end and you'll know the techniques of navigation.

The aerial navigator directs his aircraft over the earth with the art of navigation. He is working on a three-fold problem: (1) determining the course, which is the direction from the departure point to destination, (2) keeping station, that is knowing where the aircraft is at all times and (3) correcting course in order to come on the desired destination. This all sounds very simple, which it actually is. The basis for solving this three-fold problem of navigation is called 'dead-reckoning'. A reckoned or calculated position must be checked in flight to verify the actual position. It can be checked with three methods: (1) by map-reading, (2) by radio-observations and (3) via celestial observations. As long as maps are available and objects on the ground can be seen and checked exactly, this method will

The training manual states: 'navigator should be able to identify isolated stars'.

USAAF TRAINING COMMAND

do. But maps are not always reliable, sometimes not available, especially over unknown areas or enemy country. When radio observations are not possible, the remaining method is celestial observation. The navigator uses his sextant to verify the angle and direction of visible stars and calculates the actual location using relevant tables and the very basic but useful, computer. In order to see the stars, there is the small bubble on the fuselage, the 'navigator observation dome'.

The preceding 400 words give a somewhat simplified idea of reality. The 300+ pages training manual forms the basis for the skills of the navigator. All that remains is training, training and training. In the flight crew a navigator has his own duties. WWII-Navigator Harry Crosby once wrote the position of the navigator as crew member: "From a good pilot all I expected was a good truck driver. I wanted him to shut up, drive the plane and stay out of the things as the navigator and bombardier took care of the mission". This quote underlines the importance of having good crews that are well trained for their job. The USAAF Training Command manual forms the basis and the astrodome was added to many aircraft in order to navigate to destination.

Flying classrooms

For training new navigators, several C-47 flying classrooms were modified from standard Skytrains. The McChord Air Force Museum has a static classroom on display with three astrodomes on top of the fuselage. This particular C-47 is known to have been used as flying classroom. Other air forces had these trainers as well, amongst them the French Aéronavale and the Israeli Defence Force. The Flygande Veteraner's DC-3 'Daisy' must have been used as well for these training purposes, most likely in the air force. There are more positions of astrodomes on the fuselage. Readers might have details.

In the Netherlands, KLM sold one of her C-47s to the RLS/Rijksluchtvaartschool. The school operated the flying classroom between 1950 and 1953. In the cabin were four tables, enabling eight navigators to be trained

The Trouw-newspaper, published on 13 September 1950 on the flying classroom.

The Rijksluchtvaartschool C-47A with the extra dome.

in all kind of situations that the instructor had in mind for them. Several newspapers published on this rather unique training aircraft.

KLM modification

During World War Two, KLM flew scheduled flights for BOAC (British Overseas Airways Corporation) between UK and Lisbon in Portugal. Several pre-war Douglas DC-3s were used. These 'threes' were modified with an astrodome, placed on the escape hatch in the cockpit. Most likely this modification was done since the crews flew as well on Dakotas, with the standard astrodome, a bit more aft on the fuselage.

'Daisy' still shows the places where astrodomes have been. DDA's Royal DC-3 had the original astrodome since new until 1996. During the restoration with Air Atlantique in Coventry UK, the well-known bubble was removed. On pictures made early in 1996 the original astrodome is still present, about a month later she was amputated....✈

The McChord AFB Museum C-47 lost two of her three.

PHOTO PAUL VAN DEN BERG

TROUW

FILES COERT MUNK

The basis astrodome.

One of Daisys two astrodomes.

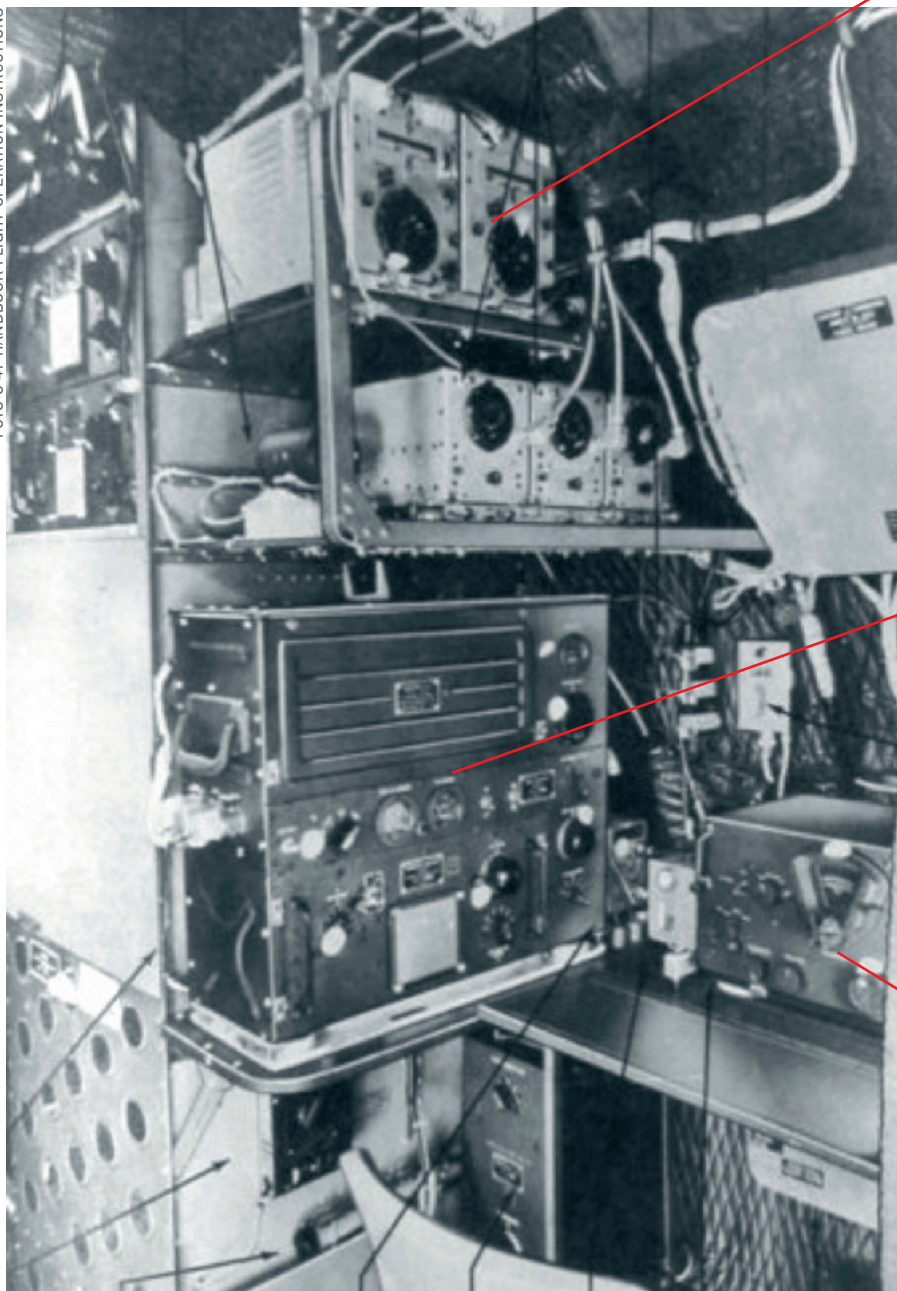
PHOTO NASM

FOTO HENRIK BORESAETER

Daisys radioutrustning under andra världskriget

FOTO C-47 HANDBOOK FLIGHT OPERATION INSTRUCTIONS

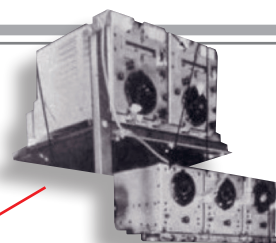
Radiooperatörens post i en C-47.

Av Tomas Rinman

Under andra världskriget hade vår DC-3 Daisy den militära beteckningen C-47A i US Army Air Force. C-47 fanns i många versioner och var avsedd för alla typer av transporter. Typen var standardutrustad för att flyga i olika världsdelar och innehöll all utrustning för lång- och kortdistanskommunikation via tal eller telegrafi, internkommunikation mellan besättningsmedlemmar, nödkommunikation samt navigering. Därtill fanns det ofta utrustning för mi-

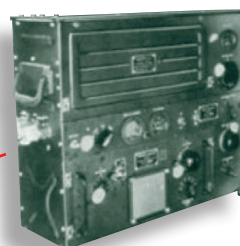
litära ändamål såsom radarhöjdmätare, identifieringsutrustning och utrustning för navigering mot mål.

Många av dessa apparater har beteckningar som började med SCR, till exempel SCR-522. SCR står för Signal Corps Radio (Signaltrupperna), en amerikansk militär beteckning. Följande utrustning var standard i C-47 under andra världskriget. Samma utrustning fanns även i andra större flygplan vid samma tidsperiod.

Command Set SCR-274N/ARC-5

HF-utrustning (högfrekvens, high frequency, radiofrekvenser 3 till 30 MHz) för kortdistanskommunikation med flygplan eller med markstationer. Räckvidden vid säker förbindelse är cirka 25 nautiska mil, knappt 50 kilometer. På bilden syns bland annat tre mottagare och två sändare samt även annan utrustning. Varje mottagare och sändare är förinställd på olika frekvenser. Dessa apparater kan fjärrbetjänas från exempelvis cockpit.

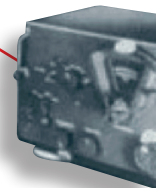

Sändare BC-375.

Liaison Set SCR-287A

HF-utrustning med högre effekt för långdistans-kommunikation, flygplan till flygplan eller flygplan till marken. Måste ställas in av radiooperatören. Säker räckvidd är 250 nautiska mil (463 km) men betydligt mer vid goda radioförhållanden. Den består av mottagare, sändare med ett antal tuning units för olika band samt omformare. Frekvensområdet är 200-500 kHz och 1,5-18,0 MHz. Senare ersattes sändaren av ART-13.

Mottagare BC-348.

VHF Set SCR-522

VHF-utrustning för tvåvägs radio-kommunikation flygplan till flygplan eller flygplan till marken. Tillverkades i stora antal och användes i många flygplan under 1940- och 50-talen. Kristallstyrd med fyra kanaler varav en kanal var nödkanalen 121,5 MHz.

SCR-522 kontrollbox. SCR-522 transceiver.

Höjd över marken	Ungefärlig räckvidd
1 000 fot	30 miles
3 000 fot	70 miles
5 000 fot	80 miles
10 000 fot	120 miles
15 000 fot	150 miles
20 000 fot	180 miles

Räckvidd på olika höjder för VHF SCR-522 (se föreg sida).

Kontrollenhet SCR-296.

Radio Compass SCR-296

För navigering, pejling etc. Påminner om dagens ADF- mottagare som kan ge riktningen till sändare på marken. Inställes på en rundradiostation eller en långvågsradiofyr.

Marker Beacon Receptor RC39/RC-43

Tänder en orange lampa på piloternas instrumentpanel under inflygningen till flygplats eller när man passerar radiofyr försedd med marker-sändare. Den har en mottagare för 75 MHz som vid mottagning av en viss tonfrekvens tänder den orange lampan.

Marker beacon receiver.

Identification Set SCR-595A

Detta är en så kallad IFF, Identification Friend or Foe ("vän-eller-fiende-identifierare"), en föregångare till dagens transponder. Markradarstationen använder en särskild sändare som är synkroniserad till markradarn och som skickar pulser till IFF- utrustningen i flygplanet. Denna IFF tar emot pulserna och sänder dem tillbaka på en annan frekvens. Då kan markradaroperatören se pulskoden på sin skärm bredvid det vanliga ekot. Utrustningen kan även användas i nödsituationer. Kan självförstöras av piloten vid haveri i fientligt territorium!

SCR-595A.

Radio Altimeter APN-1

Radiohöjdmätare som mäter höjden från markytan. Den omfattar en enhet bestående av en FM-modulerad sändare och mottagare. Sändaren skickar signal till marken som reflekteras tillbaka till mottagaren. Ju högre höjden är desto större blir är frekvensskillnaden ut från blandaren ("mixern") vilket sedan visas på höjdmätaren. Höjdmätaren har två skalor som kan visa från noll till 400 fot eller noll till 4 000 fot. Systemet kan kopplas ihop med autopiloten. Det finns också en "Limit Switch" där man kan ställa in önskad höjd.

AN-APN2 Rebecca Airborne Transceiver

Detta är den flygburna delen av Rebecca/Eureka-systemet. Namnet Rebecca kom av Recognition of beacons och Eureka av grekiskans *Jag har funnit!* (tillskrivet Arkimedes när han upptäckte sin princip).

Eureka ställdes upp på marken av "Pathfinders" eller motståndsmän. Flygplanets Rebecca-sändare skickade en puls till Eureka på marken varvid Eureka sände tillbaka pulsen till Rebecca i flygplanet. Man kunde då mäta tiden och därmed avståndet till målet, Eureka. Eftersom flygplanet hade en mottagningsantenn på var sida så kunde även riktningen till målet bestämmas genom att svänga planet. När de bägge antennerna hade samma signalstyrka så styrde man rakt mot målet.

Frekvensmätaren SCR-211

Frekvensmätare SCR-211

Användes för frekvenskontroll av kortvågssändarna (HF) upp till 20 MHz. Detta var standardutrustning på de allierades tunga flygplan.

Emergency Radio Set SCR-578

Detta är egentligen en livbåtssändare. Om en C-47 nödländade på vatten så kunde besättningen kasta ut en uppblåsbar flotte eller gummibåt. Sändaren är försedd med en lång antenntråd

"Gibson Girl".

och en drake, som är tänkt att lyfta antenntråden. Sändaren är försedd med en vev, som driver en generator, vilken förser sändaren med ström. Då skickar sändaren ut en nödsignal (SOS) på den före detta nödfrekvensen 500 KHz. På det viset kan eftersökande flygplan pejla in den signalen. Denna radiosändare kan även kastas i en fallskärm ned till den nödställda.

Eftersom sändarens timglasform kan sägas påminna om kvinnliga kurvaturer så fick apparaten smeknamnet "Gibson Girl".

Interphone Set RC-36

Detta är intercomsystemet i flygplanet. Det möjliggör för piloter, radiooperatörer, navigatörer, färdmekaniker och hoppmästare att kunna tala med varandra.

T-17 Microphone

Denna kolkornsmikrofon användes av de allierade under andra världskriget inte bara i flygplan ut även i stridsvagnar och andra fordon.

Förnyelse varje årtionde

Flygplanet var försett med ett antal så kallade dynamotors som gjorde om 28 V till spänningar som de olika radioapparaterna behövde. Dessa apparater var rörbestyckade så det behövdes olika spänningar upp till 1000 V. Dessutom behövdes växelspänningen 115 V/400 Hz vilket åstadkoms av omvandlare från 28 V till 115 V.

Sedan kan man säga att dessa apparater har bytts ut mot modernare utrustning ungefär varje årtionde. Man har ju strävat efter fler och tätare kanaler, högre uteffekt, strömsnålare utrustning och inte minst mindre storlek och vikt. Förr hade man ju radiooperatör och navigatör – numera sköter ju piloterna det mesta. ✈

Medlemsflygningar 2020

Så bokar du en medlemsflygning med Daisy

På hemsidan www.flygandeveteraner.se finns rubriken Medlemsflygningar.

Där hittar du flygprogrammet och kan läsa om alla de intressanta destinationerna. Vi hoppas att du finner det så lockande att du bokar en resa med Daisy!

När du funnit en resa, som intresserar dig, så klickar du på "boka här" och fyller i blanketten som då visar sig. Här kan du även anmäla om du skall resa tillsammans med andra.

I rutan "övrigt" anger du om du vill framföra någon särskild upplysning.

Ifall du önskar anmäla ett resesällskap, som ännu inte är medlem, anger du det på anmälningsblanketten "ny medlem". Sedan ska medlemskapet anmälas på vår hemsida under rubriken "Bli medlem".

När blanketten är ifylld och du tryckt på "skicka" ska du få ett kvitto på att anmälan har skickats till programgruppen@flygandeveteraner.se

Du ska sedan invänta en bekräftelse på att du verkligen blivit bokad. Du får då också veta hur och när du ska betala resan. Om du inte fått bekräftelse inom en vecka bör du ringa vårt servicecenter och höra dig för vad som hänt.

Servicecentret på Bromma flygplats tar hand om bokningarna och skickar bekräftelser i tur och ordning vartefter anmälningarna kommer in.

Helst önskar vi anmälningar via hemsidan. Det går självklart även att ringa Flygande Veteraner på Servicecenters telefon 08-29 50 33 onsdag och fredag 11-14 och boka resan. Har du frågor om resor mejla dessa till programgruppen@flygandeveteraner.se

VIKTIGT! Besök föreningens hemsida för utförligare beskrivningar av resorna samt för uppdateringar av program och eventuella ändringar!

Daisys reseledare:

Gabriella Blomquist

gabriella.blomquist@flygandeveteraner.se
070 761 49 14

Per-Olov Bortas

per-olov.bortas@flygandeveteraner.se
070 778 27 35

Björn Crantz

bjorn.crantz@flygandeveteraner.se
070 632 66 96

Sture Friedner

sture.friedner@flygandeveteraner.se
070 4 93 75 00

Ulla Järvinen

ulla.jarvinen@flygandeveteraner.se
0727 30 18 13

Daniel Löfgren

daniel.lofgren@flygandeveteraner.se
070 372 55 11

Karl-Axel Waplan

karl-axel.waplan@flygandeveteraner.se
070 510 42 39

Lasse Wissing

lars.wissing@flygandeveteraner.se
070 630 60 43

Regler och förutsättningar för våra flygningar 2020

Bokning

Boka genom vår hemsida eller på Servicecenters telefon: 08-29 50 33, onsdag och fredag kl 11-14. När en resa är fulltecknad skapas en väntelista. Vid avbokningar fyller vi på passagerarlistan från väntelistan. För att bokningarna ska gå snabbt – tänk på att vi vill ha följande uppgifter:

- Ditt medlemsnummer
- Önskemål om enkel- eller dubbelrum, kost och eventuellt personnummer
- Telefonnummer, lämpligen mobilnummer
- E-postadress
- Din vikt

Betalning

Resan ska vara betald 14 dagar innan avresa, dock gäller betalning 30 dagar innan avresa vid utlandsresor. Betalning görs på bankgiro 245-5657, kom ihåg att ange namn på resenär/rese-närer samt resans nummer och namn. Betalning kan även göras på vårt servicecenter Bromma flygplats. OBS! För vissa resor ska betalning ske tidigare än vad som här angetts. Detta framgår av bokningsbekräftelsen.

Avbokning

Vid avbeställning senare än 30 dagar före avresan, men tidigare än 14 dagar före avresan återbetalas 50 % av resans pris. Vid avbeställning senare än 14 dagar före avresan ska resenären betala fullt pris för resan dvs. återbetalning görs inte. I fall av sjukdom, gäller egen försäkring. Vid resor till utlandet gäller den sista bokningsdag som anges i beskrivningen av resan.

Försäkringar

Passagerare som flyger med Daisy är försäkrade i försäkringsbolaget Marsh. I princip gäller samma villkor som gäller för resor med charterflygbolag. Varje passagerare är sålunda försäkrad för en miljon kronor och har en bagageförsäkring. Betalar man resan med kreditkort, ger en del kortföretag ett visst skydd.

Force majeure

Föreningen har inte ekonomi som tillåter att föreningen bekostar passagerarnas hemresa om flygplanet skulle bli stående på en avlägsen flygplats på grund av tekniska fel eller andra orsaker utanför föreningens kontroll. Föreningen gör då vad den kan för att medverka till passagerarnas hemresa, men se till att du har kontanter, betal-, eller kreditkort för att själv bekosta din hemresa med annat färdmedel. Kontrollera med ditt eget försäkringsbolag vad som gäller.

Inställda flygningar

Huvudsyftet med våra flygningar är att erbjuda en trevlig flyghistorisk upplevelse. Om inte detta kan uppnås, till exempel på grund av dåligt väder, kan flygningar inställas eller uppskjutas, ofta med kort varsel. Resa kan även komma att ställas in då allt för få medlemmar bokat en resa. Betald resa återbetalas.

Vem får flyga med?

För att få flyga med Daisy krävs medlemskap i Flygande Veteraner. Notera att barn upp till 12

års ålder har gratis medlemskap. Full avgift för flygningen måste dock betalas.

Bagage

Resande får medföra bagage om högst 8 kg.

Incheckning

Inställelse ska ske på anvisad flygplats en timma före avgång. Utgång för transport till planet sker ca 30 minuter före avgång. Vi har inte möjlighet att vänta på den som kommer för sent.

Säkerhetsrutiner

De ökade internationella säkerhetskraven på flygplatserna påverkar även vår verksamhet. Daisys passagerare kan räkna med att passera flygplatsernas säkerhetskontroller. Allt bagage räknas som handbagage när vi flyger med Daisy. Lämna knivar, saxar och liknande hemma. Vätskor inklusive parfym och smink som krämer och tandkräm får innehålla: Högst en dl vardera och allt måste förvaras i en liten plastpåse som kan erhållas på flygplatser. Påsen ska visas upp vid passering av säkerhetskontrollen.

OBS! För deltagande i samtliga resor krävs medlemskap i föreningen Flygande Veteraner. En kostnad, för närvarande 350 kronor per kalenderår, som tillkommer på resekostnad för den som inte redan är medlem. Se vidare vår hemsida. För detaljer och uppdateringar gällande resorna, se hemsidan www.flygandeveteraner.se eller kontakta Flygande Veteraner per telefon 08-29 50 33.

25 och 26 april 2020 • Säsongsstart! Hässlö

Säsongsens premiärflygningar!

Vi får först en visning av flygplanet och en beskrivning av vad som gjorts under vintern. Därefter utförs två flygningar. Vid den första får vi en vacker tur över Mälaren, som avrundas med våfflor på Hässlö Flygförening.

Vid den andra får vi se Stockholm från luften. Vi får njuta av vårens grönska när vi flyger längs Mälarens norra del fram till Mälardärna, vidare in över Stockholm, där vi får en fin överblick över olika delar av huvudstaden. Vi kan njuta av den vackra kombinationen av stad och vatten och kanske få en glimt av Bromma. Vi flyger sedan hem längs södra delen av Mälaren mot Mariefred och därefter vidare till Hässlö.

FOTO HENRIK BORESÄTER

Magnifik svensk industrihistoria från luften!

Under denna flygning får vi, förutom att se vacker och omväxlande natur, följa ett tema: järnhantverk. Från luften ser vi hela sex av Sveriges äldsta och mest kända järnbruk. Vi flyger över Hallstahammar med anor från 1600-talet, Surahammar med sitt bruk från 1500-talet (som lade grunden

Flyg DC-3!

Flight 101

Tur över Mälaren

Avresa Västerås: Lördag 25 april kl 11:00.

Kostnad: 600 kronor

Åter Västerås: c:a kl 11:40

Flyg DC-3!

Flight 102

Tur över Mälaren och Stockholm

Avresa Västerås: Lördag 25 april kl 13:30

Kostnad: 1 100 kronor

Åter Västerås: c:a kl 14:45

Flyg DC-3!

Flight 103

Tur över sex av Västmanlands och Sveriges främsta bruksorter

Avresa Västerås: Söndag 26 april kl 13:00

Kostnad: 1 000 kronor

Åter Västerås: c:a 14:00

Arlanda • 9 maj 2020

Följ med till ett studiebesök på Arlanda, Sveriges största flygplats.

Efter landning gör vi en bussrundtur inom flygplatsområdet "bakom kulisserna". Vi får se en sida av Arlanda som man normalt inte ser, bland annat planerar vi ett besök på Arlandas östra brandstation.

Vi besöker också Le Caravelle Club och får en visning av deras flygplan. Det är i år 61 år sedan första Caravellen levererades till Sverige.

Arlandaturen avrundas med ett besök på Arlanda Flygsamlingar innan det är dags att anträda återresan till Västerås.

Resfakta Flight 12

Avresa Västerås:

Lördag 9 maj kl 09:00.

Reseledare: Per-Olov Bortas

Kostnad: 1 800 kronor

Tillkommer: Lunch

Åter i Västerås: c:a 17:30

13 maj 2020 • Kvällstur Mälaren runt

Mälaren med omgivningar i försommarfärger. Vi startar från Hässlö för att flyga längs Mälarens stränder. Daisy tar oss över Västerås med flera städer samt några av Mälarens alla slott. Tag vara på denna möjlighet att vara med från början av säsongen med Daisy!

FOTO HENRIK BORESÄTER

Resfakta Flight 13

Avresa Västerås: Onsdag 13 maj kl 18:30

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 750 kronor

Åter i Västerås: c:a 19:30

16 maj 2020 • Arvika Klässbols linneväveri

Vi flyger till Arvika och tar oss landvägen till Klässbols Linneväveri som under 2020 firar 100-årsjubileum – en fin flygresä i kombination med svensk textilhistoria.

Klässbols Linneväveri i Värmland är Kunglig hovleverantör. Väveriet förser både kungamiddagar och Nobelfester med linne. Men väveriet levererar till så väl slott som koja. Många av oss har Klässbols produkter hemma.

FOTO KLÄSSBOLS LINNEVÄVERI

Flyg DC-3!

Flight 141

Timslång flygning längs Fryken. Vi landar på Torsby-Fryklanda för tankning och lyfter åter mot Arvika.

Avresa från Arvika-Westlanda:

Lördag 16 maj, kl 11:00

Reseledare: Daniel Löfgren

Kostnad: 1 000 kronor

Resfakta Flight 14

Avresa Västerås: Lördag 16 maj kl 09:00

Reseledare: Daniel Löfgren/Ulla Järvinen

Kostnad: 2 450 kronor

Åter Västerås: 19:00

Tillkommer: Lunch, fika och inträden

Åland Grönskar – En fest som firar våren! • 23 maj 2020

Åland Grönskar är en folkfest i klass med höstens skördefest.

Vi flyger med Daisy till Åland när våren är som allra vackrast. Njut av äppelblom och nyskördade primörer! Över 60 procent av alla äpplen som säljs i Finland har skördats på Åland!

Vi besöker landsbygden, där vi får möjlighet att inhandla lantbruks- och hantverksprodukter.

FOTO MICHAEL SANZ

Flyg DC-3!

Flight 151

En halvtimmes tur med Daisy **Avgång Mariehamn:** Lördag 23 maj mitt på dagen. Tid meddelas på hemsidan och till bokade passagerare.

Kostnad: 550 kronor

Reseledare: Per-Olov Bortas

Resfakta Flight 15

Till ett vårgrönskande Åland!

Avresa Västerås:

Lördag 23 maj kl 09:00

Reseledare: Per-Olov Bortas

Kostnad: 2 600 kronor

Tillkommer: Lunch och inträde

Åter i Västerås: c:a kl 18:00

27 maj 2020 • Formationsflygning Hässlö

Här får du möjlighet att delta i en formationsflygning i Daisy med Sk 16 *Mean Machine* och/eller Saab Sk 50 Safir eller annat spännande flygplan som eskort till Daisy. Missa inte denna unika chans att från Daisy se och fotografera eskorterande flygplan.

För den som verkligen vill uppleva något extra: Flyg med något av de eskorterande planen. För anmälan att flyga eskort, kontakta Anders Jacobsen: anders.jacobsen@telia.com En unik chans!

Flyg DC-3!

Flight 16

Kvällstur, formationsflygning

Avresa Västerås:

27 maj 2020, kl 18:30

Tur över Mälaren.

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 750 kr

Åter Västerås: c:a 19:30

Se *Mean Machine* – eller Daisy! – "air-to-air"!

30–31 maj • Skagen

Efter några timmars flygning landar vi på Sindals flygplats och fortsätter med buss till Skagen på Danmarks nordspets. Vi möts av den särpräglade naturen och ljuset som skapade förutsättningar för de berömda "Skagenmålna". Efter incheckning på hotell kan du ta dig ut på nordspetsen och se fyren och uppleva hur de två haven, Skagerack och Kattegatt, möts. På Skagenmuseet finns många verk av Skagenmålarna. Vill du hellre ta del av äldre dansk kultur så

finns den att se på Hembygdsmuseet. I Skagen finns gott om gallerier och utställningar med konsthantverk. Naturligtvis även butiker och trevliga restauranger.

En gemytlig, typisk dansk krog blir målet för vår gemensamma middag där du kan avnjuta en öl och kanske en "Gammel Dansk".

Följande dag får vi mer tid att på egen hand eller i grupp upptäcka Skagen med omgivning. Efter lunch samlas vi för gemensam färd till Sindal och hemresa med Daisy.

BOKNING SENAST DEN 11 MAJ!

Resfakta Flight 17

Avresa Västerås:

Lördag 30 maj, kl 09:30

Reseledare: Gabriella Blomquist

Kostnad: 6 100 kronor

Ingår: Flyg, busstransfer flygplatsen, hotell i dubbelrum inklusive frukost

Tillkommer: Inträden, måltider

Åter i Västerås: 31 maj c:a 18:00

6 juni 2020 • Falköping EAA Fly In och segelflyg Ålleberg

Vad vore väl finare än att fira nationaldagen med att från vår DC-3 få njuta av vårt vackra land?! Mellan platåbergen Ålleberg och Möseberg, landar vi på Falköpings flygplats. Där bjuder Falbygds flygklubb och Experimental Aircraft Association, EAA, till Fly In. Vi ser mängder av egenbyggda flygplan:

Från enklaste ultralätta till de mest avancerade konstruktioner byggda under EAA:s överinseende.

En buss tar oss till Ålleberg, där Skandinavien's enda renodlade segelflygmuseum finns vid den anrika segelflygskolan. Här bjuds en underbar utsikt över Falbygden, vilken omnämnts av självaste

Linné. En gedigen guidning, krönt med något gott i caféet.

Vi hoppas på en vacker sommar dag då vi med stor sannolikhet får se mer än fåglar i luften! I Falköping besöker vi också Falbygds Ost och Osterian. Innan vår avfärd hoppas vi att få se en flyguppvisning med spännande luftfarkoster.

Flyg DC-3!

Flight 211

En halvtimmes tur med Daisy

Avresa Falköping: Lördag 6 juni kl 11.30

Reseledare: Björn Crantz

Kostnad: 550 kronor

Flyg DC-3!

Flight 212

En timmes tur med Daisy

Avresa Falköping: Lördag 6 juni kl 13.30

Reseledare: Björn Crantz

Kostnad: 1 000 kronor

7 juni 2020 • Flyg till Skå-Edeby

FOTO BJÖRN HELLENJUS

Flyg DC-3 över Stockholm!

Vi planerar att flyga över Stockholm och Ladugårdsgårde, där Gärdesloppet och Prins Bertil Memorial pågår med c:a 500 historiska och spännande bilar. Man kan också förvänta sig stor aktivitet på vattnet denna första söndag i juni.

Flyg DC-3!

Flight 222

En timmes tur med Daisy

Avresa Skå-Edeby: Söndag 7 juni c:a kl 13:00

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 1 600 kr

Flyg DC-3!

Flight 223

En halvtimmes tur med Daisy

Avresa Skå-Edeby: Söndag 7 juni c:a kl 15:00

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 800 kr

Vacker resa över Mälarens övärld till/från Skå-Edeby flygfält. På Skå händer vanligtvis mycket en juni-söndag, med många flygplantyger i rörelse. Du tar dig själv hem igen, alternativt flyger Daisy i båa riktningarna. Daisy planeras göra flera flygningar från Skå.

Resfakta Flight 22

Avresa Västerås: Söndag 7 juni kl 08:30

Ankomst Skå-Edeby: c:a kl 09:15

Reseledare: Karl-Axel Waplan

Kostnad: 500 kronor

Resfakta Flight 23

Avresa Skå-Edeby:

Söndag 7 juni 2020 kl 17:00

Ankomst Hässlö: c:a kl 17:45

Reseledare: Karl-Axel Waplan

Kostnad: 500 kronor

OBS! Enkelresor Marktransporter till/från Skå på egen hand.

10 juni 2020 • Teknikresa Karlskoga

FOTO BJÖRNEBORG STEEL

Flyg, buss, tåg, båt och tung industri får vi uppleva på denna resa!

Vi flyger till Karlskoga där vi hämtas av Värmlands Bussveteraner. Färden går mot Björneborg Steel AB där vi får följa framställningen av stål. Här har produktion pågått sedan 1656. Vi blir serverade lunch i Björneborgs Herrgård.

FOTO TÅGAB

Vi fortsätter till Kristinehamn och TÅGAB, där vi får lära oss om företagets framgångsrika verksamhet. Vi besöker lokstallarna och får se alltifrån äldre diesellok till dagens moderna lok.

Sista besöket denna dag sker på kopian av en 1600-talsbåt byggd i början av 2000-talet. Christine af

Bro bjuder på en visning av båten. Ursprungligen byggdes dessa båtar för att frakta malm då Kristinehamn var Vänerns mest betydelsefulla hamn.

Hemsidor:

- www.tagakeriet.se
- www.visitkristinehamn.se/sv/bojorten

Resfakta Flight 24

Avresa Västerås:

Onsdag 10 juni kl 08:30

Reseledare: Daniel Löfgren

Kostnad: 2 200 kronor

Åter i Västerås: c:a 20:00

Flyg DC-3!

Flight 242

En halvtimmes tur med Daisy över Karlskoga Motorsportvecka. En upplevelse som inte kan beskrivas, måste upplevas!

Avresa Karlskoga: 10 juni, mitt på dagen. Tid meddelas bokade passagerare och på hemsidan.

Reseledare: Daniel Löfgren

Kostnad: 550 kronor

13 juni 2020 • Gotland Bunge och Tingstäde

Vi landar på Bunge flygfält i närheten av Fårösund. Flygfältet, där också Bunge Flygmuseum är beläget, har en spännande militärhistoria.

Vår buss tar oss vidare söderut till Tingstäde fästning som anläggs mellan 1904 och 1914 och består av en artilleriskans och fyra infanteriskansar. Fästningen användes ännu under andra världskriget. Under en gedigen guidning besöker vi denna unika försvarsanläggning och går i de långa gångarna och upplever den svenska försvarshistorien. På Ett litet Crêperie i närheten intar vi en

lättare lunch innan vi beger oss till vår DC-3 Daisy på Bunge flygplats för en vacker flygning hem till Västerås.

I samband med uppehållet på Bunge erbjuds en "Flyg DC-3"-tur inklusive tankningsuppehåll på Visby flygplats.

Flyg DC-3!

Flight 251

Halvtimmestur "Fårö runt"

Avresa Bunge: 13 jun, mitt på dagen. Tid meddelas bokade passagerare och på hemsidan

Kostnad: 550 kronor

Resfakta Flight 25

Avgångstid Västerås:

Lördag 13 juni kl 10.00

Reseledare: Björn Crantz

Kostnad: 2 630 kronor

Åter i Västerås: c:a 16.00

Flyg DC-3!

Flight 252

Timslång tur över Gotland, med tankningsuppehåll i Visby

Avresa Bunge: 13 juni. Tid meddelas bokade passagerare

Kostnad: 1 000 kronor

Ronneby, Karlskrona Nostalgiapifestivalen • 27-28 juni 2020

Nostalgia Festival är ett evenemang för alla som gillar läckra fordon från förr – bilar, vackra träbåtar, motorcyklar och mopeder – allt ryms på Nostalgia Festival som lockar tiotusentals besökare till vackra och idylliska Ronneby Brunnsplan. Även en stor veteranmarknad ordnas här.

Se festivalens annons på sista sidan i denna tidning!

Lördag kväll tar vi in på hotell Scandic Karlskrona, vackert beläget vid Östersjön.

Under söndagen tar vi en fartfylld tur med torpedbåten T 38 – en gång snabbast i världen. Vi besöker också tre mycket intressanta museer:

Marinmuseum som på ett fantastiskt sätt beskriver Sveriges marina historia samt Fabas pors-

lin- och bilmuseum. Dessutom ges det tid att vandra i Karlskrona med sin unika sjöfartsprägel.

Under Daisys besök i Blekinge görs flera medlemsflygningar från Kallinge flygplats, Blekinge Flygklubb, varav en timslång tur längs Blekinges kust och skärgård.

Mer information:

- www.nostalgiapifestival.se
- www.t38.se
- www.marinmuseum.se
- www.fabas.se/vara-museer
- www.scandichotels.se

Flyg DC-3!

Flight 261

Halvtimmes tur över Ronneby och Nostalgia Festivalområde

Avresa från Blekinge Flygklubb:

Lördag 27 juni kl 12.00

Se från ovan!

Kostnad: 550 kronor

Resfakta Flight 26

Avresa Västerås:

Lördag 27 juni 2020 kl 08:30

Reseledare: Karl-Axel Waplan

Kostnad: 5 600 kronor

Ingår: Busstransporter, inträden Nostalgia Festival, tur med T 38 på söndagen samt inträden till museer, lunch och dryck i Nostalgia Festivals VIP-tält på lördagen. Övernattning Scandic Hotel Karlskrona inkl frukost. Enkelrumstillägg: 450 kronor

Åter i Västerås: söndag ca 17:00

Flyg DC-3!

Flight 262

Timslång tur över Blekinge skärgård.

Avresa från Blekinge Flygklubb:

Söndag 28 juni kl 12.00

Kostnad: 1 000 kronor

OBS! För deltagande i samtliga resor krävs medlemskap i föreningen Flygande Veteraner, för närvarande 350 kronor per kalenderår. För detaljer och uppdateringar gällande resorna, se hemsidan www.flygandeveteraner.se eller kontakta Flygande Veteraner per telefon 08-29 50 33.

4 juli 2020 • F 15 Söderhamn 75 år

FOTO F15 FLYGMUSEUM

Resfakta Flight 30

Avgångstid Västerås:

Lördag 4 juli kl 09:00

Reseledare: Per-Olov Bortas

Kostnad: 2 450 kronor

Åter i Västerås: c:a 18:00

Vi flyger med Daisy till Söderhamn för att delta i 75-årsfirandet av F 15. Det högtidligt hålls med olika aktiviteter i luften och på marken. Fly-in planeras, liksom "militärlopp-

Flyg DC-3!

Flight 301

Halvtimmes tur med Daisy över en sommarvacker hälsingebygd

Avresa Söderhamn: Lördag 4 juli, mitt på dagen. Tid meddelas på hemsidan och till bokade passagerare

Kostnad: 550 kronor

pis" och veteranbilar med mera.

Det mycket intressanta museet är en attraktion i sig. För den som önskar finns möjlighet att "flyga" Viggensimulator.

26 juli 2020 • Matresa Kristinehamn/Karlskoga

Kanongod öl och mat är denna resas tema! Hur gör man ett gott öl? Det får vi lära oss av Hans Skan på Wermlands Bryggerhus i Kristinehamn. Vi lär oss allt om smaker, lukter och humle i hans bryggeri i Kristinehamn. Givetvis ingår en provsmakning av de olika sorters lättöl som produceras här.

Från ett gott öl är inte steget till god mat så långt. Och god mat kommer vi att serveras på Lång-eruds Hjortgård strax söder om

Flyg DC-3!

Flight 321

Halvtimmes tur med Daisy

Avresa från Karlskoga:

Söndag 26 juli. Tid meddelas bokade resenärer

Kostnad: 550 kr

Kristinehamn. Lunch och dessert serveras i den renoverade kvarnen på gården. Naturligtvis åker vi även på hjortsafari i hjorthägnat.

Flyg DC-3!

Flight 322

Timslång tur med Daisy

Avresa från Karlskoga:

Söndag 26 juli. Tid meddelas bokade resenärer

Kostnad: 1 000 kr

Vi avslutar på Nobelmuseet i Karlskoga med att lära oss om Alfred Nobels liv och leverne.

Resfakta Flight 32

Avresa Västerås:

Söndag 26 juli kl 09:00

Reseledare: Daniel Löfgren

Kostnad: 2 500 kronor

Tillkommer: Lunch

Åter i Västerås: c:a 19:00

Hemsidor:

- wermlandsbryggerhus.se
- www.langerudshjortgard.se
- nobelkarlskoga.se

Lettland Wings Over Baltic • 31 juli–2 augusti 2020

Daisy och Flygande Veteraner är speciellt inbjudna till Wings Over Baltics Airshow 2020, med Baltic Bees jet team som våra värdar.

Vi upplever två spännande dagar med flyguppvisningar på Jurmala flygplats utanför Riga. Vi får möjlighet att provsitta och flyga med några av de maskiner som presenteras. Daisy kommer att göra "displayflygning" samt sannolikt också Flyg DC-3-tur. Möjlighet erbjuds också att besöka Riga och uppleva denna vackra stad under ett par timmar. Hemsidor:

- www.wingsoverbaltics.com
- www.balticbees.com

FOTO WINGS OVER BALTICS AIRSHOW

Resfakta Flight 40

Avresa Västerås: Fredag 31 juli kl 12:00

Reseledare: Karl-Axel Waplan/Björn Crantz

Kostnad: 4 500 kronor

Tillkommer: Kost och logi, lokala transportkostnader till/från hotell, ev tur in till Riga. Våra värdar bokar hotellrum i Jurmala. Meddela behov av enkelrum.

Åter i Västerås: 2 aug c:a 18:00

Den lettiska uppvisningsgruppen Baltic Bees hör till attraktionerna under flygdagarna i Jurmala.

8–9 augusti 2020 • Kramfors Destilleriresa med hemligheter!

Vi flyger till Kramfors och Höga Kusten för att lära oss om – och ta del av – livets goda!

Vi börjar på Hernö Gin där vi får veta hur man framställer prisbelönt gin. Förutom en intressant guidning här får vi även en provsmakning och en god lunch.

Via Sandslås Vandrarhem, där vi övernattar, tar vi oss till High Coast Whisky, även det ett företag med flera prisbelönta produkter. Här tillbringar vi eftermiddag och kväll. Guidning, provsmakning och middag ingår även här.

På söndagen besöker vi Hemsö fästning som började byggas 1917

och var i drift fram till 1992. Den var en av alla de fästningar som byggdes för landets försvar. Här serveras även lunch.

Från Kramfors görs på söndagen en timslång tur över Höga Kusten – en oförglömlig upplevelse!

Flyg DC-3!

Flight 411

Timslång tur med Daisy över Höga Kusten

Avresa från Kramfors:

Söndag 9 augusti kl 11:00

Kostnad: 1 000 kronor

FOTON HIGH COAST WHISKY

Resfakta Flight 41

Avresa Västerås: Lördag 8 augusti, kl 08:00

Reseledare: Daniel Löfgren

Kostnad: 6 800 kronor

Tillkommer: Enkelrum 65 kronor, anges vid boking. Entré och lunch Hemsö fästning

Åter i Västerås: Söndag 9 augusti ca kl 18:00

Hemsidor:

- highcoastwhisky.se
- hernogin.com
- www.sfv.se – sök Hemsö fästning
- sandslansgastgiveri.se

15 augusti 2020 • Nostalgi Norrköping

Efter att ha flugit över Västmanland, Sörmland och Östergötland landar vi på Norrköpings flygplats Kungsängen. Den är Sveriges äldsta flygplats för trafikflyg, 86 år! Där möts vi av ett stycke nostalgi, en Scania veteranbuss från 1965. Vår chaufför för dagen kan allt om denna raritet. Han tar oss så småningom till Spårvägmuseet – där vi blir guidade bland ytterligare lite nostalgi – gamla spårvagnar!! Inte nog med det: En av stadens äldsta vagnar tar oss ut på linjen för en lustfylld och nostalgisk tur genom Norrköping, "Promenader-nas Stad".

Vi äter lunch på 50-talskonditoriet Broadway. Förhoppningsvis startar sedan motorn på Scania för färd ut till Kungsängen och vår DC-3 Daisy för en njutbar flygtur hem till Västerås. Snacka om nostalgi!

Resfakta Flight 42

Avresa Västerås:

Lördag 15 augusti kl 09:00

Reseledare: Björn Crantz

Kostnad: 2 050 kronor

Ingår: Flyg Västerås-Norrköping- Västerås. Busstransporter, museibesök och spårvagnstur

Tillkommer: Egna matkostnader

Åter i Västerås: c:a kl 15:00

Följ med till Norrköping och åk med "Gule Faran"!

8–9 augusti 2020 • Dalslands kanal Trollhättan

BOKNING SENAST DEN 15 JUNI!

En resa späckad av upplevelser: Flygresor till Trollhättan med Daisy, veteranbuss till Håverud, kanalfartyg på Dalslands kanal via den unika akvedukten i Håverud – och 16 slussar upp till Bengtsfors! Men det är inte slut här. Vi åker rälsbuss tillbaka, där veteranbussen väntar för färd till Trollhättan och flygning åter till Västerås. En härlig lunch serveras ombord på båten.

Passa på att uppleva en bit av det trolska Dalslands vattenvägar och skogar!

Resfakta Flight 43

Avresa Västerås:

Tisdag 18 augusti, kl 07:30

Reseledare: Gabriella Blomquist

Kostnad: 4 250 kronor

Ingår: flyg, buss, fartyg (inklusive lunch) – och rälsbuss.

Tillkommer: Kaffe

Åter i Västerås: c:a kl 19:00

22 augusti 2020 • Skövde och Karlsborg Falsskärmsjägarnas Dag

Vi flyger till Skövde för att därefter ta buss till Karlsborg, där vi på nära håll kommer att få se fallskärmsjägarna *in action*. De har sin årliga samling med övningar och uppvisningar. Vi kommer också ha möjlighet att besöka Karlsborgs fästning, det som i ofred skulle vara Sveriges reservhuvudstad.

Planen är också att Daisy under dagen ska fälla fallskärmsshoppare över Karlsborg.

Resfakta Flight 44

Avresa Västerås:

Söndag 22 augusti kl 09:00

Reseledare: Björn Crantz

Kostnad: 2 500 kronor

Tillkommer: Lunch

Åter i Västerås: c:a kl 18:00

26 augusti 2020 • För våra hoppande medlemmar

Här får Du som hoppar fallskärm i Västerås och i Mälardalen en möjlighet att hoppa från Daisy – alla fallskärmsshopparens dröm. Vi startar från Hässlö för att flyga till Johannisberg, där hoppen kommer att ske. Missa inte denna möjlighet att flyga med och sedan hoppa från vår Daisy! Vid frågor om hoppningen – kontakta Pelle Scherdin på epost flygmyra@gmail.com

Resfakta Flight 45

Avresa Västerås-Hässlö:

Onsdag 26 augusti kl 18:30

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 500 kronor

Hoppansvarig: Pelle Scherdin.

VIKTIGT! Besök föreningens hemsida för utförligare beskrivningar av resorna samt för uppdateringar av program och eventuella ändringar!

29 augusti 2020 • Flygvapnets flygdag F 7 Såtenäs

FOTO LENNART BERNIS/FLYGVAPENBLOGGEN

Försvarsmaktens flygdag genomförs i år på F 7 Såtenäs. Vi flyger fram och tillbaka till Såtenäs över dagen. På plats kommer vi att få

uppleva ett omfattande program med fokus på dagens Flygvapen men också Såtenäs flyghistoria.

Daisy kommer att delta i själva

Resfakta Flight 46

Avgångstid Västerås:

Söndagen 29 augusti kl 08:30

Reseledare: Karl-Axel Waplan

Kostnad: 2 500 kronor

Åter i Västerås: c:a 17:00

uppvisningen och våra medlemmar får möjlighet att se det omfattande programmet, en uppvisning i förnämlig svensk teknologi!

Flyg DC-3!

Flight 461

Halvtimmes tur med Daisy

Avresa Såtenäs: Söndagen 29 augusti, efter avslutad flygdag. Tid och plats för avgång på hemsidan. Meddelas även direkt till passagerare som anmält sig.

Kostnad: 550 kronor

Information om flygdagen:

• www.forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/uppvisningar-och-evenemang/flygdagen/

BOKNING SENAST DEN 30 JUNI!

FOTO KARL-AXEL WAPLAN

Åk med en av Baltikums få smalspåriga järnvägar som ännu opereras kontinuerligt!

Vi flyger till Riga fredag morgon och får efter ankomst en sightseeing genom denna vackra stad.

Lördag morgon reser vi med ett specialtåg till Gulbene, där vi besöker den smalspåriga järnvägens lokstallar och verkstäder. Vi gör en resa med den smalspåriga järnvägen till Alūksne med uppehåll på flera stationer, där det bjuds

Lettland med smalspårig järnväg! • 4–6 september 2020

på uppträdanden samt mat och dryck från lokala producenter. På kvällen återvänder vi till Riga med specialtåg.

Besök i Rigas järnvägs- och motormuseer står på programmet.

Vi bor på Radisson Blu Hotel Elizabete i stadens centrum.

Hemsidor:

• www.banitis.lv/eng
• www.radissonhotels.com (eller googla Radisson Blu Elizabete).

Resfakta Flight 50

Avresa Västerås: Fredag 4 september kl 08:30

Reseledare: Karl-Axel Waplan

Kostnad: 8 750 kronor

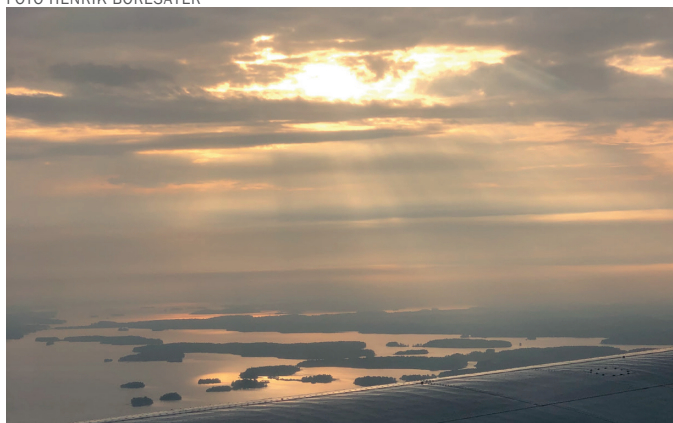
Ingår: Flyg DC-3, flygplatstransfer, tågresor, två hotellnätter inkl frukost.

Enkelrumstillägg: 1 750 kronor

Åter i Västerås: Söndag 6 september c:a kl 17:00

9 september 2020 • Kvällsflygning Eskilstuna

FOTO HENRIK BORESÄTER

Resfakta Flight 51

Avgångstid Västerås:

Onsdag 9 september, kl 17:00

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 750 kronor

Åter i Västerås: c:a kl 21:00

Sensommar(ut)flyg(t)ning till Kjøla! Vi startar från Hässlö för att där efter avnjuta Västerås från luften och sätta kurs mot Eskilstunas flygplats Kjøla.

Vi landar på och njuter av grill-

Flyg DC-3!

Flight 511

Avresa Eskilstuna-Kjøla:

Onsdag 9 september, c:a kl 18:30

Reseledare: Ulla Järvinen

Kostnad: 500 kronor

Åter Kjøla: c:a kl 19:15

korv och samtal med våra vänner där. Under tiden erbjuds våra medlemmar på Kjøla en tur med Daisy. Med andra ord får vi också en möjlighet att på nära håll se en start och en landning med Daisy.

Arlanda • 12 september 2020

Följ med till höstens studiebesök på Arlanda flygplats.

Vi gör en bussrundtur inom flygplatsområdet och får se verksamheten "bakom kulisserna", en sida av Arlanda som man normalt inte kommer i kontakt med. Bland annat besöker vi Arlandas östra brandstation.

Vi besöker också Le Caravelle Club och får en visning av deras flygplan. Det är i år 61 år sedan första Caravellen levererades till Sverige.

Arlandaturen avrundas med ett besök på Arlanda Flygsamlingar innan det är dags att anträda återresan till Västerås.

Resfakta Flight 52

Avresa Västerås: Lördag 12 september kl 09.00

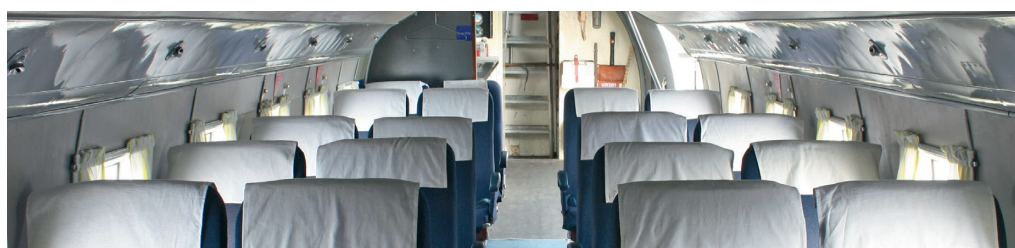
Reseledare: Per-Olov Bortas

Kostnad: 1 800 kronor

Tillkommer: Lunch

Åter i Västerås: c:a 17:30

VIKTIGT! Besök föreningens hemsida för utförligare beskrivningar av resorna samt för uppdateringar av program och eventuella ändringar!

Åland Skördefest • 19 september 2020

Daisy tar oss till Åland och traditionella skördefesten, en folkfest av stora mått!

Marknaden erbjuder lantbruksprodukter från åländska gårdar – kan något bli färskare? Även ett stort urval av åländskt hantverk finns till salu under skördefesten.

Här serveras omsorgsfullt tillagade specialiteter från det åländska köket. Och även i år hoppas vi på höstsolens smekande strålar!

Flyg DC-3!

Flight 531

En halvtimmes tur över ett sensommarfagert Åland.

Avgång Mariehamn:

Lördag 19 september, mitt på dagen. Tid meddelas på hemsidan och till bokade passagerare.

Kostnad: 550 kronor

Resfakta Flight 53 Avresa Västerås:

Lördag 19 september kl 09:00

Reseledare: Per-Olov Bortas/Ewy Öhrstedt

Kostnad: 2 600 kronor

Tillkommer: Lunch och inträde

Åter i Västerås: c:a kl 18:00

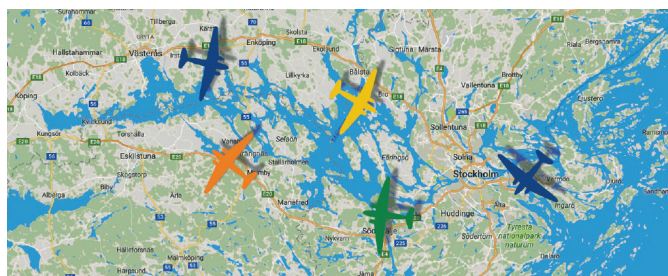
27 september 2020 • Marin flygspaning

I slutet av september kommer vi som traditionen bjuder att genomföra flygspaning från Daisy.

I år satsar vi på en flygning över de intressanta marinbaserna i Stockholms skärgård.

Under den omkring två timmar långa flygningen kommer vi att passera över såväl aktiva som nedlagda flottbaser och kustartillerianläggningar.

Det var inte länge sedan Stockholm hade mycket omfattande kustförsvar, av vilket det mesta

nu är ett minne blott. Spåren kan man dock fortfarande finna – inte minst från luften.

Efter spaningsturen har vi en gemensam debriefing över en kopp kaffe med smörgås.

Kom ihåg att ta med karta, kika-re och kamera!

Resfakta Flight 54

Avgångstid Västerås:

Söndag 27 september: 11:00

Åter i Västerås: c:a 13:00

Reseledare: Karl-Axel Waplan/
Björn Crantz

Kostnad för resan: 2 000 kr

FOTO MPS

Flygande Veteraner kommer i vår att arrangera en resa till världens enda professionella DC-3-simulator. Som medlem i föreningen har du möjlighet att delta i denna resa. Under överseen- de av en av våra egna piloter som in- struktör, får du flyga två 30-minuters- pass i simulatort.

Detta är ett gyllene tillfälle att få kän- na sig som en riktig DC-3-pilot med professionell instruktör!

Program:

Dag 1 Flyg från Arlanda till Amster- dam. Under kvällen gemensam mid- dag och ”mental förberedelse” inför morgondagens upplevelse.

Övernattning på hotell.

Dag 2 Briefing. Simulatorflygning.

På kvällen reguljärflyg åter till Stockholm.

Efter återkomst planeras en ”de- briefing” på plats i Västerås och givet- vis delvis i Daisy.

Ett detaljerat program kommer att skickas ut till deltagarna i god tid före simulatorflygningen.

Den unika simulatort finns i Ut- recht, fem mil sydost om Amsterdam, och har av simulatorföretaget tagits fram i samarbetet med våra DC-3- kol- legor DDA i Holland. Simulatort finns presenterad i tidigare nummer av Fly- gande Veteraner. Du finner ytterligare info om simulatort på följande länk www.mps.aero/mps-dc-3-simulator-certified-as-fts-2.

Flygande Veteraner har beslutat att inför varje säsong genomföra simula- torpass för samtliga piloter.

Anmälan: Anmäl intresse att delta- ga i denna unika aktivitet till karl-axel.waplan@flygandeveteraner.se. Vid överteckning kommer vi att söka genomföra en ny tur i höst.

Slutligt pris kommer att bero på exakt när resan genomförs, vilket på- verkar pris på flygbiljett och hotell. 60 minuters simulatortid kostar omkring 1 500 kronor.

Deltagarna kommer att få detaljpro- gram samt nödvändig information in- för resa.

Flygande Veteraners Bokshop på Bromma

Öppen vardagar 11.00–14.00, ibland längre!

Time Flies

Björn Larsson
119 sid. häft. 21 x 30 cm
150 kr

Fin nostalgisk bok. Här visas ca 250 vackra, påkostade och intressanta flygtidtabeller från hela världen, många från förkrigstiden. Engelsk text, många fina bilder.

Flygplanet Daisy i andra världskriget

Christer Bergström
127 sid. häft. 14 x 20 cm
145 kr

Daisys långa, intressanta historia! Författaren har forskat i flera länders arkiv och funnit många uppgifter om Daisys roll i andra världskriget. Finns på svenska eller engelska.

Arlanda Flygsamlingar

Jan Forsgren
128 sid. inb. 27 x 27 cm
150 kr

Boken ger läsaren en bra beskrivning av de främsta 24 flygplanen i egna kapitler. Därtill några korta kapitler om simulatorer, vindtunnlar, motorer och propellrar. Utsedd till Årets Flygbok 2018.

Bromma upp och ner

Jan Berggren, Göran Nihlén, Mats Ekdahl
183 sid inb. 17 x 25 cm
250 kr

Bromma före, under och efter andra världskriget. Flygtull, smuggling, Bromma som krigsflygfält och om kurirflyget. Personligheter, restaurangen, charterflygets inledning, flygplanstyper.

De som aldrig kom hem

Alf Ingesson-Thoor och Göran Jacobsson
334 sid inb. A4. **400 kr**

För första gången görs en djupare analys av flygplanets haverier med dödlig utgång under kalla kriget 1946–1989. Ett ambitiöst arbete som förklarar vad som hände när 441 flygförare och 96 besättningsmän omkom.

Björkvallsflyg/Airtaco

Bo Nilsson och Torgil Rosenberg
212 sid. inb. A4. **240 kr**
Svenskt, privat trafikflygs historia. Hela historien om Björkvallsflyg som via Skandinavisk Aero och Airtaco slutligen blev Linjeflyg 1957.

Presenter till nära och kära – och dig själv!

I vårt sortiment av DC-3-artiklar finner du garanterat presenter till dina närmaste och dig själv: DC-3-smycke, medlemsmärke, nyckelring och dekal. Med vår praktiska och regntåliga **tygkasse** sprider du garanterat vårt budskap varje gång som du handlar.

En klassisk **almanacka** slår allt! Dessutom gör du reklam för vår förening varje gång du tar fram den. Det gör du knappast med din mobil...

DVD:n om Daisy berättar mycket intressant om vårt flygplan och vår förening. Producerad av Mikael Öqvist och Team M med vår hedersmedlem **Bengt Feldreich** som speaker.

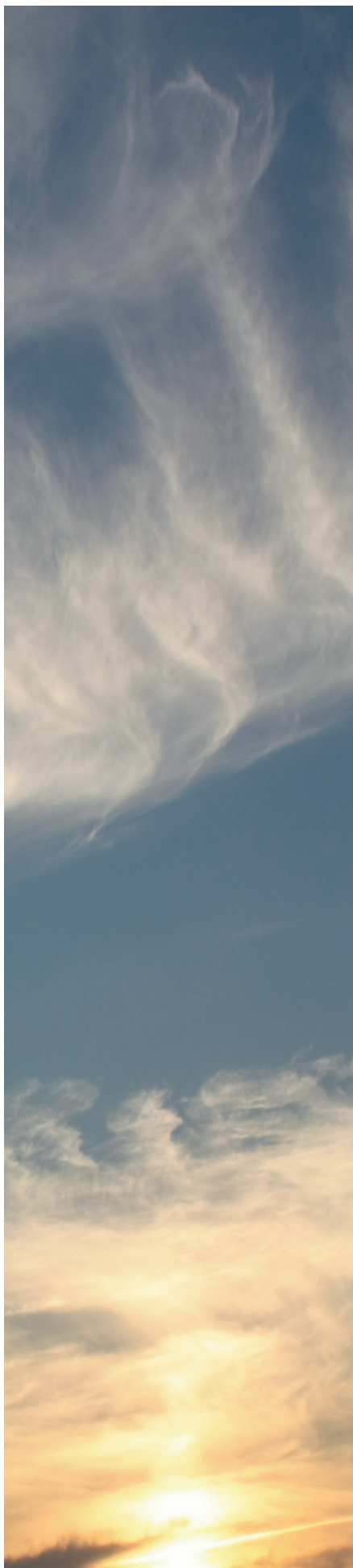
Priser Flygande Veteraners sortiment

Dekal , rund, 8,5 X 10 cm	20 kr
Dekal , Daisy profil, 7 X 11,5 cm	20 kr
Broderat klubbmärke , runt, 7 X 8 cm	90 kr
DC-3-smycke , gulddoublé, spännvidd 3 cm	220 kr
Rund pin , emalj, 1,5 X 1,5 cm	100 kr
Nyckelring	80 kr
Kulspetspenna	20 kr
Almanacka 2020 , medlemspris	100 kr
Tygkasse , regntålig, 35 X 40 cm, handtag 63 cm 70 cm	70 kr
Filmen om Daisy , DVD	70 kr

Porto tillkommer på alla priser. Beställ hos föreningens Medlemsservice, telefon **08-29 50 33** eller e-post **medlemsservice@flygandeveteraner.se**

Till Minne

Bengt Celsing

Av Mona Cedwall

Flygande Veteraners högt skattade funktionär Bengt Celsing har den 25 januari avlidit efter en lång tids sjukdom. Bengt var medlem i föreningen sedan 1985, alltså nästan sedan starten. Bengt var under många år sammanställande i föreningens valberedning.

Världen och vår förening har blivit fattigare. Bengt var oerhört allmänbildad, visste mycket om mycket. Bengt kunde mycket om teknik, speciellt om stjärnmotorer och DC-3:ans konstruktion.

Genom åren bidrog Bengt med många reseberättelser i vår medlems-tidning. Han var en mycket uppskattad resenär och alltid väl påläst om resmålen – så till den grad att han ofta hjälpte våra guider med fördjupad information på plats!

FOTO STURE FRIEDNER

Bengts intresse sträckte sig långt utanför flygets värld. Hans kunskaper om lok och järnvägar var fenomenala, dessutom var han en entusiastisk motorcykelåkare.

En mycket trivsamt och gemytlig person med en stillsam humor är nu saknad av många av oss!

Christer Sidelöv

Av Sture Friedner

En verklig flygvän, duktig pilot och tidig medlem i Flygande Veteraner har lämnat jordelivet, endast 64 år gammal.

Christers far Egon var en av Daisys första piloter och Christer, som alltid varit en skicklig fotograf, tog några av de mest uppskattade och mest publicerade fotografierna av Daisy.

1990 skrev Christer tillsammans med Anders Anderfalk den otroligt faktaspäckade boken Saab Safir, Historien om ett skolflygplan – alla Safir-ägares "bibel".

1996 flyttade Christer till USA, tog trafikflygarlicens och började arbeta som pilot. I början drog han reklamsläp med en Cub, senare flög han frakt åt flera olika flygbolag bland annat UPS i Texas. Han arbetade även en tid med kontroll av oljeutsläpp i Mexikanska golfen. Senaste året arbetade han som ambulanspilot, fortfarande i Texas.

Christer kom tidigt i kontakt med Facebook och startade flera grupper, bland annat den uppskattade gruppen "Flygplansfotografen".

FOTO STURE FRIEDNER

Christer var otroligt kunnig om allt som rörde flyg och film. Vi är många, många som nu saknar hans exakta kommentarer på Facebook i dessa ämnen.

Christer var en trogen vän. I samband med att han varje år hälsade på sina föräldrar tog han kontakt med sina gamla vänner och passade på att ta en sväng i någon Safir.

Returadress:
Flygande Veteraner
Flygplatsinfarten 39
168 67 BROMMA

B

Nostalgia Festival

Ronneby Brunnspark 27 juni 2020

Välkommen till Nordens vackraste festival för genuina fordonsentusiaster.
Ronneby Brunnspark lockar tusentalet klassiker i form av stiligade bilar, motorcyklar, mopeder, lastbilar och båtar av högsta klass. En sommarutställning utöver det vanliga.

Klassiska båtar

Bilar

Mc & mopeder

Veteranmarknad

Sveriges
Snyggaste Bil

Underhållning

Bilutställning • Concours de Charme • Traktorer • Veteranmarknad • Lastbilar
Mc och mopeder • Underhållning • Klassiska båtar • Barnens Nostalgia Festival

www.nostalgiafestival.se

Arrangör:

Medarrangörer:

